

Vettvangsteymi Barna- og unglिंगageðdeildar LSH

■ Kristjana Milla Snorradóttir, iðjubjálfi Barna- og unglिंगageðdeildar Landspítala háskólasjúkrahúss, Fossvogi

■ Lykilorð: BUGL, eftirfylgni

Barna- og unglिंगageðdeild Landspítala háskólasjúkrahúss (BUGL) sérhæfir sig í mati og meðferð barna og unglinga sem glíma við geðraskanir. Vettvangsteymi BUGL er þverfaglegt teymi sem veitir skjólstæðingum innlagnardeilda eftirfylgd eftir útskrift. Hlutverk teymisins er að aðstoða skjólstæðing og fjölskyldu hans við að yfirfæra heim þá færni sem áunnist hefur á innlagnardeild og aðlaga hana að daglegu lífi. Með markvissri eftirfylgni tekst oft að koma í veg fyrir endurinnlögn, stytta innlagnartíma og auka meðferðarhaldni. Eftirfylgd hefst, meðan á innlögn stendur, með heimaþjónustu starfsfólks deildar. Smám saman eftir útskrift og í samvinnu við heimaþjónustu deildar tekur Vettvangsteymið við þjónustunni við skjólstæðinginn. Lögð er áhersla á góða samvinnu heimaþjónustu deilda og Vettvangsteymis og eru þarfir skjólstæðingsins ávallt hafðar að leiðarljósi. Gerð hefur verið könnun á þjónustu teymisins og leiða niðurstöður hennar í ljós að þjónustan hafi jákvæð áhrif á líðan skjólstæðinganna.

Vettvangsteymi Barna- og unglिंगageðdeildar LSH

Í þessari grein er uppbygging og starfsemi Barna- og unglिंगageðdeildar Landspítala háskólasjúkrahúss (BUGL) kynnt í stuttu máli og fjallað um Vettvangsteymi BUGL. Markmið Vettvangsteymisins er að styðja skjólstæðinginn og fjölskyldu hans í að fylgja eftir þeirri meðferð sem veitt hefur verið inni á innlagnardeild.

Hvað er BUGL?

Barna- og unglिंगageðdeild Landspítala - háskólasjúkrahúss (BUGL) sérhæfir sig í mati og meðferð barna og unglinga sem glíma við geðraskanir. Starfsfólk BUGL heldur einnig uppi samstarfi við aðrar deildir LSH og stofnanir sem veita börnum, unglingum og fjölskyldum þeirra þjónustu. Jafnframt sér starfsfólk BUGL um kennslu

og handleiðslu þeirra fagstétta sem þar starfa og sinnir rannsóknum.

Starfsemi BUGL skiptist í þrjár meginainingar; göngudeild og tvær innlagnardeildir sem eru barnadeild og unglिंगadeild. Flestir skjólstæðingar hefja göngu sína á göngudeild og reynt er að sinna sem flestum málum þar. Þegar meðferð á göngudeild dugar ekki til er gripið til dag- eða sólarhrings-innlagnar. Á innlagnardeildunum fer fram frekari greining og meðferð og eru foreldrar virkir þátttakendur í þeirri vinnu.

Barnadeildin er fimm daga deild ætluð börnum til 12 ára aldurs. Þar er gert ráð fyrir fimm börnum í sólarhringsdvöl, fjórum í dagdeildar-úrræði og þremur í heimaþjónustu frá deild. Unglिंगadeildin er sjö daga deild ætluð börnum frá 13 ára til 18 ára aldurs. Þar er pláss fyrir níu unglinga og skiptast þau í sólarhringsdvöl, dagdvöl og heimaþjónustu frá deild.

Náin samvinna er við Brúarskóla við Dalbraut, sem sér um kennslu barnanna og mat á námsstöðu þeirra á meðan á innlögn stendur.

Unnið er í þverfaglegum teyimum sem saman standa af læknum, hjúkrunarfræðingum, sálfræðingum, félagsráðgjöfum, listmeðferðarfræðingi og iðjubjálfum. Á innlagnardeildunum starfa jafnframt ráðgjafar með ólíkan faglegan bakgrunn, má þar nefna þroskabjálfa, sjúkraliða, leikskólakennara, einstaklinga með BA gráðu í sálfræði sem og nema í ólíkum fögum. Einnig koma prestur og músikþerapisti inn í starfsemina vikulega.

Meðferð felur meðal annars í sér stuðnings- og/ eða meðferðarviðtöl við barnið/ unglinginn og fjölskyldu þess, þjálfun einstaklings og/ eða foreldris/ foreldra, umhverfismeðferð, hópmeðferð, listmeðferð, lyfjameðferð, samvinnu við skóla, félagsþjónustu eða önnur úrræði í umhverfi barnsins.

Vettvangsteymi BUGL

Haustið 2004 var sett af stað eins árs tilraunaverkefni um heimaþjónustu

frá göngudeild BUGL fyrir börnin og fjölskyldur þeirra eftir útskrift af innlagnardeildum BUGL. Þessi þjónusta hefur nú þróast í Vettvangsteymi BUGL. Vettvangsteymi BUGL er samstarfsverkefni milli göngudeildar og innlagnardeilda og er í yfirumsjón deildarstjóra hjúkrunar beggja deilda.

Vettvangsteymið er þverfaglegt og samanstendur af fjórum hjúkrunarfræðingum, leikskólasérkennara og tveimur iðjuþjálfum. Markmið teymisins er að veita skjólstæðingum innlagnardeilda eftirfylgd eftir útskrift. Hlutverk teymisins er að aðstoða skjólstæðing og fjölskyldu hans við að yfirfæra heim þá færni sem áunnist hefur á deild og aðlaga hana að daglegu lífi. Með markvissri eftirfylgni tekst þannig oft að koma í veg fyrir endurinnlögn, stytta innlagnartíma og auka meðferðarheldni.

Þjónustuferli

Í samvinnu við barnið og fjölskyldu þess er metin þörf fyrir eftirfylgd eftir útskrift. Eftirfylgd hefst, meðan á innlögn stendur, með heimaþjónustu starfsfólks deildar. Smám saman eftir útskrift, í samvinnu við heimaþjónustu deildar tekur Vettvangsteymið við þjónustunni við skjólstæðinginn. Lögð er áhersla á góða samvinnu heimaþjónustu deilda og Vettvangsteymis. Mikill sveigjanleiki er í því samstarfi og eru þarfir skjólstæðingsins ávallt hafðar að leiðarljósi. Í sumum tilfellum hefur heimaþjónusta deildar lokið þjónustuferlinu án viðkomu Vettvangsteymis.

Þjónusta Vettvangsteymisins felst meðal annars í símtölum við barn og/eða foreldra, vitjunum á heimili, samstarfi við skóla, félagsþjónustu og/eða vinnustað skjólstæðings og/eða að tengja skjólstæðing við tómsundarúrræði og vini. Unnið er að því í samvinnu við barnið og fjölskylduna að aðlaga þá færni og þau úrræði, sem mælt hefur verið með í innlögn, að daglegu lífi. Einnig að aðstoða fjölskylduna við að auka þátttöku og virkni barnanna í heimilislífi, skóla, tómsundarstarfi og við að efla félagsleg tengsl. Í því getur falist að fylgja eftir eða aðlaga atferlismótandi umbunarkerfi að heimili eða skóla. Aðstoða barnið við aðlögun að sínum heimaskóla á ný og hvetja barnið til samskipta við

jafnaldrá og finna leiðir með barninu til þess.

Miðað er við að þjónustan standi í sex til átta vikur en getur orðið lengri eða styttri allt eftir aðstæðum hverju sinni. Þegar þjónustu Vettvangsteymisins lýkur heldur fjölskyldan áfram samskiptum sínum við BUGL í gegnum fyrirfram ákveðinn tengilið göngudeildar.

Vettvangsteymið fundar vikulega. Á þeim fundum er farið yfir stöðu skjólstæðinga teymisins og nýjar beiðnir teknar fyrir. Einnig gefst þar tækifæri til að deila reynslu og vinna að því að finna úrræði og leiðir til að veita bestu mögulegu þjónustu hverju sinni. Náið og gott samstarf er á milli meðlima teymisins og fá styrkleikar hvernar stéttar og hvers einstaklings að njóta sín. Hin góða samvinna og traust sem ríkir meðal teymismeðlima skilar sér í bættri þjónustu til skjólstæðinga. Mikilvægt er að leggja áherslu á að vinnan með barninu og fjölskyldunni í nærumhverfi hennar skili sér í margvíslegum ávinningi fyrir barnið og fjölskyldu þess. Í vitjunum er teymið gestur og barnið og fjölskylda þess eru í sínu eðlilega umhverfi, sem veitir þeim öryggi til að takast á við og leysa þau verkefni sem liggja fyrir.

Árangur

Á meðan á tilraunarverkefninu stóð var gæðakönnun lögð fyrir. Þar voru fjölskyldurnar beðnar um að fylla út spurningalista í upphafi, á miðju tímabili og í lok þjónustunnar. Í upphafi þjónustunnar tjáðu nánast allir foreldrar að mikið álag væri á þeim og merktu við að líðan þeirra væri oft erfið og að þau upplifðu reiði, geðlæðir og tilfinningu um að bera byrgði. Einnig upplifðu þau lítinn stuðning frá umhverfinu og að þau stæðu fremur ein, fyrir utan þjónustu fagfólks. Foreldrarnir greindu litlar breytingar á miðju tímabili þjónustu. Í lok þjónustu kom fram að líðan þeirra hefði breyst til hins betra, að þjónustan hefði haft jákvæð áhrif á samskipti þeirra við börnin og sáu flest þeirra jákvæðar breytingar á börnum sínum. Foreldrarnir töldu einnig flestir að þjónustan hefði verið í samræmi við væntingar þeirra, en þó að hún hefði mátt standa yfir í lengri tíma.

Erfiðlega gekk að fá börnin til að fylla út spurningalistana en samtals skil-

uðu fjögur börn inn listunum. Af þeim töldu þrjú að þjónustan hefði haft jákvæð áhrif á líðan þeirra og samskipti við foreldra. Einnig töldu þau að þjónustan hefði verið í samræmi við væntingar þeirra. Mat þriggja barna var að þjónustan hefði verið hæfilega löng en það fjórða taldi tímabilið of langt. Spurt var um viðmót og samfylgd starfsfólks og voru börnin og foreldrar samála um að viðmót starfsfólks væri gott.

Hér hafa aðeins nokkrar af þeim niðurstöðum sem komu fram verið teknar saman. Varlega ber að fara í að túlka þessar niðurstöður þar sem úrtakið var lítið og ekki er um rannsókn að ræða. Þó má leiða líkur af því að þjónustan hafi jákvæð áhrif á líðan fjölskyldunnar og samskipti þeirra á milli.

Upplifun teymismeðlima er að góður árangur sé af því starfi sem veitt er og að það veiti skjólstæðingum stuðning og auki færni þeirra og virkni í daglegu lífi eftir útskrift.

Framtíðarsýn

Framtíðarsýn Vettvangsteymisins er að sinna einnig skjólstæðingum göngudeildar. Sú þjónusta yrði fyrst og fremst fólgin í því að fylgja eftir þeirri meðferð sem þegar er hafin á göngudeild og styrkja fjölskylduna í að nýta sér þau meðferðarúrræði sem komið hefur verið á í samráði við hana.

Starfsemi Vettvangsteymisins er í stöðugri þróun. Meðferð barnsins í nærumhverfi er að aukast og því er ljóst að hlutverk Vettvangsteymisins mun skipa æ stærri sess í heildarmedferð barnsins. Þessi þróun kallar á frekari uppbyggingu teymisins og á allri aðstöðu þess.

Kærar þakkir fyrir yfirlestur og aðstoð við greinina fá Gísli Kort Kristófersson og Ragnheiður Alfreðsdóttir, hjúkrunarfræðingar.

Heilbrigðisstofnunin
Akranesi